

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 14Co/209/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1111236355
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 10. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Darina Kuchtová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1111236355.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dariny Kuchtovej a členiek senátu JUDr. Dariny Kriváňovej a Mgr. Jany Janics Bajánkovej, v právnej veci žalobkyne: D. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX, F., zast.: JUDr. Roman Jurík, advokát, so sídlom Jazerná 19, Nové Zámky, za účasti intervenienta na strane žalobcu: Združenie na ochranu finančného spotrebiteľa OFS, IČO: 42 205 735, so sídlom Petzwalova 12, Nitra, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, Bratislava, zast.: JUDr. Katarína Hegedúšová, advokátka, bytom Majerníkova 3/A, Bratislava, IČO: 42 185 190, v konaní o určenie neplatnosti úverovej zmluvy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I v Bratislave, zo dňa 26. februára 2018, č.k. 7C/154/2011 - 236, takto

rozhodol:

Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava I v Bratislave, zo dňa 26. 02.2018, č.k. 7C/154/2011 - 236, p o t v r d z u j e.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

Intervenient na strane žalobkyne má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že úverová zmluva zo dňa 07.02.2011, č. zmluvy XXXXXXXXXX, je neplatná. Tiež určil, že zmluvná podmienka v zmluve uzavretej medzi procesnými stranami dňa XX.XX.XXXX, č. zmluvy XXXXXXXXXX, o tej časti poplatku, ktorej zodpovedajú 2/3, zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Súd prvej inštancie zároveň uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi a intervenientovi na strane žalobkyne trovy prvoinštančného konania podľa miery úspechu vo výške 100% .

2. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou voči žalovanému domáhala určenia neplatnosti úverovej zmluvy č. č. XXXXXXXXXX, zo dňa XX.XX.XXXX, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyňi úver vo výške 350 €, za ktorý mala počas 12-tich mesiacov zaplatiť odplatu vo výške 346 € (cena úveru bola teda 98,8 %). Takúto cenu úveru žalobkyňa považovala za úžernú, navyše, keď úver si brala v ťažkej rodinnej situácii. Uviedla, že v rozhodujúcom čase banky poskytovali podľa žalobkyne úvery za úrok približne 12 %. Navyše žalobkyňa uviedla, že pri uzatváraní Zmluvy jej diler zakrúžkoval ako účel úveru povolanie, o čom ani netušila. Toto žalobkyňa označila za nekalú prax podľa § 7 a nasl. zák. č. 250/2007 Z.z. s cieľom vyhnúť sa aplikácii predpisov spotrebiteľského práva. Žiadala, aby súd vyslovil, že úverová zmluva podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) je neplatná.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že žalobkyňa v konaní nepreukázala, že na požadovanom určení je naliehavý právny záujem napriek tomu, že na nej spočíva dôkazné bremeno. Zdôraznil, že žalobkyňa nekonala v tomto prípade ako spotrebiteľka, pretože žalovaný poskytol žalobkyni úver na účel povolania. Žalobkyňa v priebehu prvoinštančného konania uviedla, že s poukazom na rozhodnutie NS SR sp.zn. 1MCdo/1/2009, zo dňa 31.07.2009, spotrebiteľ má vždy naliehavý právny záujem na určení, či úverová zmluva je platná alebo nie.

4. V priebehu prvoinštančného konania žalobkyňa požiadala o rozšírenie žaloby o určenie, že zmluvná podmienka v zmluve, uzavretej medzi procesnými stranami dňa XX.XX.XXXX, č. zmluvy XXXXXXXXXX, o časti poplatku, ktorej zodpovedajú 2/3 zahŕňajúce náklady na vypracovanie zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Súd prvej inštancie vyhovel návrhu na rozšírenie petitu žaloby na pojednávaní dňa 26.02.2018.

5. Súd prvej inštancie vec právne posúdil okrem iného i v súlade s ust. § 2 písm. a) zák.č. 129/2010 Z.z. a ust. § 52 ods. 1 až 4 OZ. Konštatoval, že predmetom konania je nárok žalobcu voči žalovanému na určenie neplatnosti zmluvy o úvere, ako aj na vyslovenie neprijateľnosti špecifikovanej zmluvnej podmienky. V konaní pred súdom prvej inštancie bolo sporným, či bol úver poskytnutý na účel výkonu povolania, ktorá skutočnosť v zmluve a samotnom vyhlásení bola uvedená, pričom žalobkyňa túto skutočnosť popierala. Uviedla, že v čase uzatvorenia zmluvy bola na materskej, resp. rodičovskej dovolenke a je nepravdepodobné, že by na výkon tejto činnosti potrebovala výpočtovú techniku, nákup ktorej bol deklarovaný v dodatku k zmluve. Navyše zo zmluvy ani z dodatku nie je zrejmé, aké povolanie žalobkyňa vykonávala alebo zamýšľala vykonávať a toto „povolanie“ v konaní ani zistené nebolo. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňa pri uzatváraní a plnení zmluvy vystupovala ako spotrebiteľka a v konaní nebolo preukázané, že peňažné prostriedky si požičala od žalovaného na účely výkonu povolania. Vzťah založený predmetnou zmluvou preto posudzoval podľa ust. zák.č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch.

6. K naliehavému právnemu záujmu na požadovanom určení, súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa naliehavý právny záujem odôvodňovala potrebou vedieť, aká je výška jej dlhu voči žalovanému. Ak spotrebiteľ má záujem splniť si svoje záväzky voči dodávateľovi, keď obsah týchto záväzkov je sporný, podľa súdu prvej inštancie je daný naliehavý právny záujem na žalobkyňou požadovanom určení - požadovaným určením sa v danom prípade odstráni spornosť obsahu vzájomných záväzkov, a preto súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

7. Súd prvej inštancie poukázal na ust. § 53 ods. 1, ods. 5 a ods. 6 OZ, ako aj ust. § 53a ods. 1 OZ a uviedol, že administratívny poplatok bol dojednaný vo výške 230,67 € (2/3 z celkovej výšky poplatku vo výške 346 €), čo predstavuje 66 % poskytnutej istiny úveru, pričom banky mali obdobný poplatok za spracovanie zmluvy len vo výške 1 % - 2 %. Takýto neúmerne vysoký poplatok bez bližšej špecifikácie jeho výšky a účelnosti je v rozpore s dobrými mravmi, pričom súd prvej inštancie poukázal napr. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/116/2016, rozsudok Súdneho dvora z 27.2. 2014 vo veci sp. zn. C-470/12, bod 41, ako aj rozhodnutia Okresného súdu Prešov 13.09.2013, sp. zn. 11C/42/2012, Krajského súdu v Prešove z 21.08.2014, sp.zn. 5Co/219/2013, ako aj Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10.09.2013, sp. zn. 14Co/321/2012. Takýto poplatok vo výške 230,67 € spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa, a preto je v zmysle generálnej klauzuly, uvedenej v § 53 ods. 1 OZ a v súvislosti s porušením princípu dobrých mravov, neprijateľná. Takéto dojednanie o administratívnom poplatku predstavuje vedľajšie zmluvné cenové dojednanie, preto toto dojednanie podlieha prieskumu v zmysle § 53 ods. 1 OZ, a preto súd prvej inštancie určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky, ktorú špecifikoval žalobca.

8. K platnosti zmluvy súd prvej inštancie poukázal na ust. § 39 OZ a ust. § 53 ods. 6 OZ, v zmysle ktorého, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti. Z internetovej stránky NBS súd prvej inštancie zistil, že priemerná úroková sadzba v roku 2011 pri spotrebiteľských úveroch so splatnosťou do 1 roka bola len cca od 12,8 % do 14,9 % p.a. Súd prvej inštancie konštatoval, že predmetom zmluvy bolo poskytnutie úveru vo výške 350 € za poplatok

346 € za obdobie 12 mesiacov, pričom podľa bodu 11 Všeobecných podmienok žalovaného, 1/3 poplatku mala predstavovať dohodnutý úrok, t.j. úrok mal byť v danom prípade 32,95 %. Takýto úrok predstavuje viac ako 2,5-násobok odplaty, za ktorú v rozhodujúcom čase poskytovali úroky banky, čo je v rozpore s ust. § 53 ods. 6 OZ. Takýto dohodnutý úrok je nepochybne v rozpore so zásadou dobrých mravov pre jeho neúmerňujúcu výšku, a preto súd prvej inštancie konštatoval, že zmluva s poukazom na ust. § 39 OZ, ako aj s poukazom na ust. § 53 ods. 6 OZ, nemôže byť v tejto časti platná. Súd prvej inštancie vyhodnotil celú odplatu za poskytnutý úver, t.j. poplatok za poskytnutie úveru, ktorý pozostáva z úroku a administratívneho poplatku ako neprimeranú a neplatnú, nakoľko odplata za úver je rozhodujúcim kvalifikačným kritériom úverovej zmluvy a pokiaľ dohoda o odplate je neplatná, úverová zmluva stráca svoje opodstatnenie, a preto súd prvej inštancie žalobe o neplatnosť celej úverovej zmluvy vyhovel a to nielen v časti týkajúcej sa úrokov a poplatkov.

9. O trovách prvoinštančného konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP, keď úspešnej žalobkyni a intervenientovi na strane žalobkyne, priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

10. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný, prostredníctvom svojho právneho zástupcu a žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, resp. aby zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietne v celom rozsahu. Zároveň si uplatnil i náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný mal za to, že v konaní došlo k vade uvedenej v ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP. K nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaný uviedol, že rozhodnutie musí stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považoval súd za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec správne posúdil. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia však tieto zákonom stanovené podmienky nespĺňa.

11. Žalovaný poukázal na ust. § 137 CSP, keď konštatoval, že žaloba žalobcu o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky nie je formulovaná ako žaloba na určenie, či tu právo je alebo nie je, ale je formulovaná ako žaloba na určenie právnej skutočnosti, ktorej prípustnosť je založená osobitným predpisom. V tomto prípade však zo žiadneho osobitného predpisu nevyplýva výslovná možnosť takúto žalobu podať. Žalovaný poukázal konkrétne na ust. § 137 písm. d) CSP, v zmysle ktorého je možné konštatovať, že Civilný sporový poriadok v zásade nepripúšťa určovacie žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou žalôb za podmienky, že to vyplýva z osobitného predpisu. V danej veci sa žalobca domáha neplatnosti právnej skutočnosti (určenie neplatnosti zmluvy o úvere) a neprijateľnosti zmluvnej podmienky a nie určenie, či tu právo je alebo nie je. Žalovaný poukázal na rozhodnutie NS SR, sp.zn. Cdo 251/2015 (správne 8Cdo/251/2015 - pozn. odvolacieho súdu), zo dňa 16.03.2016, pričom žalovaný časť odôvodnenia tohto rozhodnutia aj citoval, taktiež poukázal na rozsudok Okresného súdu v Leviciach, sp.zn. 7C/681/2015, zo dňa 24.11.2017, ktoré rozhodnutie zastáva rovnaký právny názor, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva.

12. Žalovaný poukázal na zmluvu o úvere zo dňa 07.02.2011, ktorou veriteľ poskytol dlžníkovi 350 €, ktorú sumu sa dlžník zaviazal vrátiť o príslušný poplatok vo výške 346 €. Žalobca ku dňu odvolania uhradil iba 174 €, čo nepredstavuje ani istinu z poskytnutého úveru. Navyše zmluvu o úvere nemožno považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch, lebo je sporné prisúdiť žalobcovi právny status spotrebiteľa. Súdom prvej inštancie citované ustanovenia, týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, sú v danej veci neaplikovateľné. V zmluve je výslovne určený účel uzatvorenia zmluvy - povolania. Podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch, spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel, ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Žalobca prehlásenie o tom, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon povolania vlastnoručne podpísal a to zrozumiteľne, určito, jasne. V zmysle rozhodnutia Krajského súdu v Žiline, sp.zn. 9Co/343/2013, nedostatok vážnosti prejavu vôle je daný tým, že sa zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje. Dôkazné bremeno, pokiaľ ide o nedostatok vážnosti prejavu vôle, zaťažuje žalobcu. V danej veci žalobca svoju vôľu uzavrieť úverovú zmluvu potvrdil svojim podpisom. Navyše dňa 07.02.2011 bol podpísaný aj Dodatok k Zmluve, v ktorom bolo uvedené, že žalobkyňa vyhlasuje, že veriteľom poskytnuté finančné prostriedky vo výške 350 € použije na nákup výpočtovej techniky za účelom výkonu povolania. Týmto sa zaväzuje, že poskytnuté finančné prostriedky použije výlučne na uvedený účel. Žalobkyňa nepreukázala účel poskytnutia peňažných prostriedkov, len účelovo tvrdí, že ich na účel povolania nepoužila. Naopak žalovaný splnil dôkaznú povinnosť, keď predložil

prehlásenie dlžníka, že finančné prostriedky použije na účel povolania. Žalobkyňa spotrebiteľský charakter úverovej zmluvy riadne neodôvodnila a riadne nepodložila relevantnými dôkazmi. Žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala zmluvný vzťah, ani podriadenie tohto sporu pod režim Zákona o spotrebiteľských úveroch. Je dôležité, na aký účel bol úver poskytnutý a nie na aký účel žalobkyňa finančné prostriedky naozaj použila. Žalovaný je povinný preukázať, na aký účel boli peňažné prostriedky poskytnuté. Skutočnosť, že zmluva má povahu formulárovej zmluvy, ešte sama o sebe nevytvára predpoklad, že zmluvu je potrebné posudzovať ako spotrebiteľskú. Navyše, bola to práve žalobkyňa, ktorá iniciovala uzavretie zmluvy s tým, že dobrovoľne vyznačila účel použitia finančných prostriedkov. Zároveň žalovaný poukázal na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 14Co/975/2015, z ktorého vyplýva, že neobstojí tvrdenie žalobkyne, uvádzané v odvolaní (kde poukazuje žalobkyňa na prenesenie dôkaznej povinnosti na žalovaného) s tým, že práve žalovaný mal preukázať, že poskytnutý úver bol poskytnutý na výkon zamestnania. Dôkazné bremeno zaťažuje žalobkyňu v situácii, ak predložená kópia zmluvy o úvere, obsahuje zachytené prehlásenie, ňou osobitne podpísané, že finančné prostriedky jej boli poskytnuté na výkon zamestnania. V súvislosti s poskytnutím peňažných prostriedkov na výkon povolania žalovaný poukázal i na rozhodnutie Slovenskej obchodnej inšpekcie pod sp.zn. P/0355/01/2012, ako i na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline, sp.zn. 7Co/208/2013, Krajského súdu v Bratislave, sp.zn. 14Co/1553/2014. Zároveň žalovaný uviedol, že tvrdenie súdu o celkovej neplatnosti zmluvy o úvere je mylné. Súd totiž môže určiť za neplatné jednotlivé neprijateľné podmienky, pričom ust. § 53 ods. 5 OZ neumožňuje súdu určiť neplatnosť celej zmluvy pre existenciu neprijateľných podmienok. Tiež podľa ust. § 41 OZ, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z právneho úkonu alebo z jeho obsahu nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Žalovaný poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-453/10, zo dňa 15.03.2012, vec Perečič c/a SOS, ktorý konštatoval, že sa má v zásade v súvislosti s posudzovaním otázky, či zmluva uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá obsahuje jedno alebo viacero nekalých podmienok, môže bez uvedených podmienok naďalej existovať. Dodal, že Európske právo v zásade obmedzuje nezáväznosť pre spotrebiteľa na konkrétnu podmienku, pričom zmluva ako taká, existuje ďalej.

13. Súd prvej inštancie doručil rovnopis odvolania Združeniu na ochranu finančného spotrebiteľa OFS, ktorý ho prevzal dňa 28.05.2018. Odvolanie bolo zaslané i k rukám právneho zástupcu žalobkyne JUDr. Romana Juríka, ktorý odvolanie prevzal dňa 06.06.2018. Na výzvu súdu prvej inštancie, aby sa k odvolaniu vyjadril, zástupca žalobkyne nereagoval a k odvolaniu sa písomne nevyjadril. Písomné vyjadrenie nezaslal ani intervenient na strane žalobkyne.

14. Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, ktorý je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

15. Po predložení veci odvolaciemu súdu, Krajský súd v Bratislave vyzval právneho zástupcu žalobkyne, intervenienta a právnu zástupkyňu žalovaného na vyjadrenie sa k výzve odvolacieho súdu zo dňa 18.09.2020, v zmysle ktorého Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, upozorňuje strany sporu na možnosť iného právneho posúdenia veci v odvolacom konaní, keď súd prvej inštancie v súvislosti s naliehavým právnym záujmom na požadovanom určení, neuviedol príslušný právny predpis, a to ust. § 137 zák.č. 160/2015 Z.z. K predmetnej výzve o možnosti iného právneho posúdenia veci v odvolacom konaní sa strany sporu písomne nevyjadrili. Právna zástupkyňa prevzala výzvu odvolacieho súdu dňa 22.09.2020, zástupca žalobkyne prevzal výzvu odvolacieho súdu dňa 08.10.2020, uplynutím úložnej lehoty rozhodnutia do vlastných rúk, s fikciou doručenia a Združeniu na ochranu spotrebiteľa OFS bola výzva odvolacieho súdu doručená dňa 08.10.2020.

16. V prvom rade odvolací súd považuje za potrebné vysporiadať sa s odvolacou námietkou žalovaného, že žaloba o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky, nie je formulovaná ako žaloba na určenie, či tu právo je alebo nie je, ale je formulovaná ako žaloba na určenie právnej skutočnosti, ktorej prípustnosť je založená osobitným predpisom. V súvislosti s touto námietkou zároveň žalovaný poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 8Cdo/251/2015, zo dňa 16.03.2016 a okrem iného žalovaný citoval časť odôvodnenia tohto rozhodnutia tak, že: „Určovacie žaloby majú tak podľa právnej teórie, ako aj záverov rozhodovacej praxe súdov a judikatúry opodstatnenie tam, kde je ešte len stav ohrozenia práva a nie už jeho porušenia. Určovací návrh podľa § 80 písm. c) O.s.p., má charakter preventívnej ochrany práv (nápravy stavu vzniknutého porušením práva sa možno domáhať už pomocou žaloby na

plnenie podľa § 80 písm. b/ O.s.p.), keď musí existovať stav právnej neistoty navrhovateľa (žalobcu), ktorý má práve určovací návrh (žaloba) odstrániť. Teda naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení, v danom prípade určení neplatnosti predmetných zmlúv, musí spočívať v tom, že by sa ním vyriešili všetky sporné právne otázky medzi účastníkmi konania a vytvoril by pevný právny základ pre budúce právne vzťahy.“

17. Z obsahu odôvodnenia citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 8Cdo/251/2015 žalovaným vyplýva, že v konaní o určení neplatnosti zmluvy o úvere a zmluvy o zriadení záložného práva, sa súd prvej inštancie, ale aj odvolací súd zaoberali v prvom rade otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti týchto zmlúv podľa § 80 písm. c) O.s.p. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti zmlúv, naopak odvolací súd dospel k záveru o neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcu. Dovolací súd konštatoval, že sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že určenie neplatnosti úverovej zmluvy by neodstránilo stav právnej neistoty, t.j. nemohol by zabrániť veriteľovi z tejto zmluvy domáhať sa vrátenia poskytnutého plnenia titulom bezdôvodného obohatenia. Žalobkyňa na rozdiel od žalovaného, v priebehu prvoinštančného konania taktiež poukázala na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov, ale napr. i na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 1 MCdo/1/2009, zo dňa 31.07.2009 v konaní o určení neplatnosti zmlúv, kde súd prvej inštancie žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že zmluva o úvere a zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva k nehnuteľnosti je neplatná, zamietol. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a zdôraznil, že v prejednávanej veci žalobca nemohol mať žiaden naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o úvere. Dovolací súd poukázal na ust. § 80 písm. c) O.s.p. (v zmysle ust. § 80 písm. c/, vec právne posudzoval i Najvyšší súd SR v konaní sp.zn. 8Cdo/251/2015) a konštatoval, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o úvere, (pôžičke), má žalobca - spotrebiteľ, ktorého špecifické postavenie ako slabšej strany v spore, osvedčuje predovšetkým úprava v komunikárnom práve, početná judikatúra súdov európskych spoločností, v nie poslednom rade i domáco-právna úprava, pretože žalobca ako spotrebiteľ, potrebuje mať vyriešenú otázku, aký je jeho skutočný dlh nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov v prípade čiastočnej neplatnosti zmluvy, týkajúcej sa odplaty (úroky, poplatky). Jeho postavenie sa stane istejšie, nebude vystavený sankciám za nezaplatenie odplaty, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 OZ). Preto podľa názoru dovolacieho súdu, právny úkon sa prieči dobrým mravom, ak sa jeho obsah, bez ohľadu na zmluvnú voľnosť ho stanoviť a bez ohľadu na to, kto rozpor s dobrými mravmi zaviniť, ako i na to, či druhá strana pri vzniku zmluvy bola v dobrej viere, dostane do rozporu so všeobecne uznávaným názorom, ktorý vo vzťahu medzi ľuďmi určuje (niekedy aj v právnych normách), aký má byť obsah tohto právneho úkonu tak, ak by bol v súlade so základnými morálnymi zásadami. Navyše, Najvyšší súd SR uviedol, že na podanie žaloby o peňažné plnenie, je aktívne legitimovaný iba veriteľ, teda nebankový subjekt, ktorý takúto žalobu nepodal a ani nepodá, keďže v danom prípade nastala okolnosť, ktorá spôsobila zročnosť celého dlhu. Žalobca by nemal pri takomto výklade možnosť žiadať o posúdenie platnosti úverovej zmluvy, čo je odňatie spravodlivosti. Preto tento naliehavý právny záujem má spotrebiteľ aj popri možnosti uplatňovať vecné práva k predmetu zabezpečenia.

18. Je potrebné v prvom rade konštatovať, že i doposiaľ bola rozdielna rozhodovacia prax všeobecných súdov, v súvislosti s naliehavým právnym záujmom v súvislosti s konaniami žalôb, ktoré patria pod kategóriu spotrebiteľské. Zároveň obe uvádzané rozhodnutia sú z obdobia platnej predchádzajúcej právnej úpravy a to ust. § 80 písm. c) O.s.p. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci v napadnutom rozsudku vo veci konal a rozhodoval dňa 26.02.2018, teda za účinnosti novej právnej úpravy. I keď súd prvej inštancie konkrétne nepoukázal na ust. § 137 CSP, v odôvodnení svojho rozhodnutia sa zaoberal a vyhodnocoval námietku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Z dôvodu možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom, a to v súlade s ust. § 137 zák.č. 160/2015 Z.z., odvolací súd vyzval strany sporu, aby sa k výzve o možnosti iného právneho posúdenia veci v odvolacom konaní písomne vyjadrili.

19. Odvolací súd v tejto súvislosti v predmetnej veci k námietke žalovaného, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, nie je formulovaná ako žaloba na určenie, či tu právo je alebo nie je, ale je formulovaná ako žaloba na určenie právnej skutočnosti, (pričom zo žiadneho osobitného predpisu nevyplýva výslovná možnosť takúto žalobu podať), odvolací súd dáva do pozornosti uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.03.2019, sp. zn. 6Cdo/27/2018 a jeho právnu vetu, že žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka postavenie spotrebiteľa) domáha

vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP.

Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5, § 53a OZ, § 3 ods. 3 zák. č. 250/2007 Z.z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Vyššie citované rozhodnutie vo svojom odôvodnení poukazuje i na ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 6Cdo/127/2017, zo dňa 28.02.2019: Dovolací súd v tomto rozhodnutí vychádzal z predpokladu, že dodávateľ porušuje svoju povinnosť. Nepoužívať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách je založená na protiprávnom konaní dodávateľa voči spotrebiteľovi, a teda kladným rozhodnutím o takejto žalobe sa priamo deklaruje - (nedeklaruje) existencia práva, ale sa deklaruje existencia nečestnej podmienky, ktorá je v spotrebiteľskej zmluve od jej vzniku. Povaha takejto žaloby, ako osobitného právneho prostriedku ochrany spotrebiteľa (a teda nie určovacej žaloby), bola naznačená tak, ako to vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 6Cdo/27/2018, aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, zo dňa 14.09.2016, sp.zn. 6Cdo/389/2015. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd sa v plnom rozsahu prikláňa k vyššie citovaným rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR a má za to, že námietka žalovaného, pokiaľ sa týka neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nie je dôvodná. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie preto správne poukázal na ust. § 53 ods. 1, ods. 5 a ods. 6, v spojení s ust. § 53a ods. 1 OZ, mohol pristúpiť k skúmaniu neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ktorú v žalobe špecifikoval žalobca. Správne súd prvej inštancie poukázal na administratívny poplatok vo výške 230,67 eur, t.j. 2/3-iny z celkovej výšky poplatku vo výške 346 eur, čo predstavuje 66 % poskytnutej istiny úveru a správne konštatoval, že takýto vysoký poplatok bez špecifikácie jeho výšky a jeho účelnosti, je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 OZ. Takéto dojednania administratívneho poplatku spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom a s poukazom na ust. § 50, § 53 ods. 1 OZ, v spojení s porušením princípu dobrých mravov. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že ide o vedľajšie zmluvné cenové dojednanie, ktoré podlieha prieskumu (§ 53 ods. 1 OZ).

20. K odvolacej námietke žalovaného, že žalobkyňa prehlásenie, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon povolania, vlastnoručne podpísala a to zrozumiteľne, určito a jasne, a preto nemôže ísť o spotrebiteľský vzťah, odvolací súd v podrobnostiach jednoznačne poukazuje na odôvodnenie súdu prvej inštancie. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že zmluva neobsahuje žiadne údaje, ktoré by svedčili o predmete podnikateľskej činnosti žalobkyne. Žalobkyňa vo svojej výpovedi pred dožiadaným súdom uviedla, že uzatvorila v podstate dve zmluvy, z prvej zmluvy nesplatila posledné tri splátky, na čo jej sám žalovaný ponúkol ďalší úver a refinancovanie skoršieho úveru. Pri podpise zmluvy sa spolažila na známu, ktorá za žalovaného zmluvu uzatvárala. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na zápisnicu o výsluchu na Okresnom súde v Prešove zo dňa 24.10.2012, č.l. 108 - 109, kde žalobkyňa jednoznačne uviedla, že so žalovaným uzatvorila zmluvu 2 x s tým, že druhýkrát jej bol priamo zo strany žalovaného ponúknutý vyšší úver s tým, že doplatí 3 nezaplatené splátky z predchádzajúceho úveru a zároveň zvyšok financií bude pre žalobkyňu. Žalobkyňa vo svojej výpovedi k tomu, že mali byť finančné prostriedky poskytnuté na účel povolania, čo mala potvrdiť podpisom uviedla, že nie si je vedomá takej skutočnosti, aby jej boli poskytnuté finančné prostriedky na účel povolania a to na nákup výpočtovej techniky za účelom výkonu povolania. Uviedla, že zmluvu podpisovala s obchodnou zástupkyňou, resp. s manželkou obchodného zástupcu v bagetérii, tá jej dala podpísať zmluvu, žalobkyňa šla overiť podpisy, vrátila sa, odovzdala predmetné zmluvy. Nebolo jej vysvetlené, čo znamená zakrúžkovanie účel úveru a ani nebola poučená o tom, aké to má následky na úver a na jej postavenie ako dlžníčky. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa bola predložená predpripravená formulárová zmluva, ktorú jej ponúkol žalovaný s tým, že ňou zaplatí tri posledné splátky z predchádzajúcej zmluvy so žalovaným a zmluvu o úvere nepodpisovala na nákup výpočtovej techniky za účelom výkonu povolania. Odvolací súd, obdobne ako i súd prvej inštancie, nemá dôvod neveriť výpovedi žalobkyne. Správne preto súd prvej inštancie uzavrel, že pri uzatváraní predmetnej zmluvy vystupovala žalobkyňa ako spotrebiteľka, keď peňažné prostriedky si požičala na prefinancovanie predchádzajúceho úveru (posledné tri splátky). Pokiaľ žalovaný v odvolaní poukazuje na rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici v obdobnej veci, či poskytnutý úver bol poskytnutý na výkon zamestnania, odvolací súd uvádza, že rozhodnutia okresných a krajských súdov nie sú rozhodnutiami, ktoré by boli právne záväzné pre odvolací súd v tejto veci. V ustanovení § 52 ods. 1 OZ, zákonodarca riešil vymedzenie spotrebiteľskej zmluvy, keď podľa ods. 1 citovaného ustanovenia, je spotrebiteľskou zmluvou každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Vymedzenie spotrebiteľskej zmluvy je definované i v ust. § 3 ods. 3 zák.č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, v zmysle ktorého sú spotrebiteľskými zmluvami zmluvy uzatvorené podľa

Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, pri ktorých musí byť splnená podmienka, že ide o zmluvu, ktorá sa uzatvára za rovnakých zmluvných podmienok, s väčším počtom spotrebiteľov, pričom tieto obchodné podmienky sú vopred pripravené dodávateľom a spotrebiteľ nemôže ovplyvniť ich obsah; k zmluvným podmienkam dodávateľom spotrebiteľ môže pristúpiť alebo nie. Tiež i Smernica č. 93/13/EHS považuje za spotrebiteľskú zmluvu iba takú zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť jej obsah. Spotrebiteľské zmluvy teda možno označiť také zmluvy, ktoré sa označujú ako štandardné zmluvy, typové zmluvy alebo adresné zmluvy. Rozhodne však ide o také zmluvy, ktoré majú odplatný charakter, pričom subjektom, ktorý poskytuje odplatu je spotrebiteľ. Žalovaný prostredníctvom obchodnej zástupkyne (manželka obchodného zástupcu), predložil tzv. formulárovú zmluvu. Neobstojí odvolacia námietka žalovaného, že súd prvej inštancie sa priklonil na stranu žalobkyne bez toho, aby odkázal na akýkoľvek dôkaz, ktorý by svedčil jej tvrdeniam. Súd prvej inštancie správne poukázal na samotnú výpoveď žalobkyne (č.l. 108), ktorú vyhodnotil ako dôveryhodnú s tým, že účelom podpísania druhej úverovej zmluvy, nebol nákup výpočtovej techniky, keď žalobkyňa v tom čase bola na materskej dovolenke.

21. Žalovaný v súvislosti s neplatnosťou zmluvy o úvere ako celku poukázal na ust. § 53 ods. 5 OZ, v zmysle ktorého neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné, t.j. súd môže určiť za neplatné jednotlivé neprijateľné podmienky, avšak toto ustanovenie neumožňuje súdu určiť neplatnosť celej zmluvy pre existenciu neprijateľných podmienok. K tomu odvolací súd uvádza, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, v súvislosti s vyhodnocovaním platnosti, resp. neplatnosti zmluvy vyplýva, že pre posúdenie platnosti úverovej zmluvy, či už celku alebo v jej časti, sa potreboval vypoariadať s tým, či dohodnutý poplatok, ale aj úrok, je primeraný a v súlade so zákonom. Zároveň poukázal na ust. § 39 OZ a na ust. § 53 ods. 6 OZ a nie na ust. § 53 ods. 5 OZ. Správne súd prvej inštancie teda postupoval, ak zisťoval z internetovej stránky NBS, priemernú úrokovú sadzbu v roku 2011, pri spotrebiteľských úveroch a konštatoval, že pri spotrebiteľských úveroch so splatnosťou do jedného roka, priemerná úroková sadzba v roku 2011 bola cca od 12,8 % do 14,9 % p.a. Súd prvej inštancie konštatoval, že poukazom na bod 11 Všeobecných podmienok žalovaného, 1/3-ina poplatku mala predstavovať dohodnutý úrok, t.j. úrok bol v danom prípade 32,95 %, pričom išlo taktiež o úverovú zmluvu, ktorej predmetom bol úver vo výške 350 eur za poplatok 346 eur na obdobie 12. mesiacov. Takýto úrok (ktorý predstavuje viac ako 2 1-násobok odplaty, za ktorú v rozhodujúcom čase poskytovali úroky banky), súd prvej inštancie považoval v rozpore s ust. § 53 ods. 6 OZ. Zároveň správne súd prvej inštancie konštatoval, že takto dohodnutý úrok je minimálne v rozpore so zásadou dobrých mravov pre jeho neúmernú výšku, a preto uzavrel, že predmetná zmluva s poukazom na ust. § 39 OZ, ako aj s poukazom na ust. § 53 ods. 6, nemôže byť v tejto časti platná. Súd prvej inštancie zároveň ustálil, že celá odplata za poskytnutý úver je neprimeraná, teda neplatná. Správne preto záver súdu prvej inštancie, že vyhovel žalobe aj o neplatnosť celej úverovej zmluvy, a to nielen v časti týkajúcej sa úrokov a poplatkov, keď konštatoval, že odplata za úver je hlavným kritériom úverovej zmluvy a pokiaľ dohoda o odplate je neplatná, úverová zmluva stráca svoje opodstatnenie. Na zvýraznenie správnosti vyššie uvedeného záveru súdu prvej inštancie, odvolací súd uvádza, že absolútne neplatnou zmluvou je zmluva o úvere (zmluva o pôžičke), ktorá niekoľkonásobne zvyšuje zapožičanú sumu o neprimerane vysoké poplatky, a neprimerane vysoké úroky, pričom samotným dôvodom neplatnosti právneho úkonu je jeho rozpor s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ). O rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi ide najmä v prípade neprimerane vysokých úrokov pri zmluve o úvere (pri zmluve o pôžičke). Navyše posúdenie toho, či právny úkon je v súlade s dobrými mravmi (v danom prípade dojednanie o výške úrokov z omeškania), nebráni skutočnosť, že bol výsledkom slobodného dojednania a nie je tiež rozhodné, kto prípadne rozpor s dobrými mravmi zaviniť.

22. Pokiaľ žalovaný v odvolaní poukazuje na ust. § 41 OZ, v zmysle ktorého, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu, alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu, k tomuto odvolací súd uvádza, že vyslovenie neplatnosti zmluvy je akousi poslednou možnosťou riešenia vadnosti právneho úkonu, čo v konečnom dôsledku nie je ani v záujme samotného spotrebiteľa. V danej veci však predmetná zmluva je neudržateľná, keď celý poplatok za poskytnutie úveru, pozostávajúci jednak z neprimerane vysokého úroku a z neprimerane vysokého administratívneho poplatku tak, ako to je uvedené vyššie, je minimálne v rozpore so zásadou dobrých mravov, a preto správne aj súd prvej inštancie uzavrel, že takáto zmluva je neplatná. Odvolací súd dodáva, že takáto zmluva, (naviac formulárová zmluva, bez možnosti doplniť takúto zmluvu), spĺňa predpoklady uvedené v ust. § 39 OZ, keď jej rozhodujúce kvalifikačné kritériá sú v rozpore s dobrými

mravmi (§ 3 ods. 1 OZ). Navyše z výpovede žalobkyne pred dožiadaným súdom vyplýva, že žalobkyňa si je vedomá dôsledkov v súvislosti s vyslovením neplatnosti predmetnej úverovej zmluvy.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a teda vrátane i časti trov prvoinštančného konania, rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil s poukazom na ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP.

24. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP, v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobkyni a intervenientovi na strane žalobkyne, ktorí boli úspešní v odvolacom konaní, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

25. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 prvá veta CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).